



Nota zienswijzen

**BESTEMMINGSPLAN
“Windpark Den Tol Netterden 2016”**

1. Inleiding

Het ontwerpbestemmingsplan “Windpark Den Tol Netterden 2016” heeft vanaf 24 november 2016 tot en met 4 januari 2017 ter inzage gelegen. Binnen deze termijn kon iedereen, schriftelijk of mondeling, een zienswijze bij de gemeenteraad kenbaar maken. De terinzagelegging is bekendgemaakt in de Staatscourant van 23 november 2016 en de Gelderse Post, eveneens van 23 november 2016, alsmede op de gemeentelijke website vanaf 23 november 2016.

2. Ingediende zienswijzen/ontvankelijkheid

De ingekomen zienswijzen zijn binnen de daarvoor gestelde termijn ontvangen en derhalve ontvankelijk.

De zienswijzen zijn samengevat en van commentaar voorzien in hoofdstuk 3 van deze nota. Daarbij is gebruik gemaakt van een kolommenstructuur. In de eerste kolom worden de zienswijzen voorzien van een nummering, de daarop volgende kolommen worden gebruikt om de persoon of instelling, die de zienswijze heeft ingediend, te vermelden. Vervolgens wordt de zienswijze samengevat en in de naastgelegen kolom van een reactie voorzien. In de laatste kolom wordt bij iedere zienswijze een voorstel gedaan en aangegeven of het voorstel leidt tot gewijzigde vaststelling van het bestemmingsplan.

3. SAMENVATTING INGEDIENDE ZIENSWIJZEN EN BEOORDELING ZIENSWIJZEN

Nr.	Datum en nr. brief	Naam	Betreft	Zienswijze	Reactie gemeente	Voorstel – wijziging bij vaststelling
1.	15-12-2016 16ink19872 Ontvangen 21-12-2016	Stadt Emmerich am Rhein Geistmarkt 1 46446 Emmerich am Rhein	1. Massnahmenkonzept	Aan Duitse zijde formuleert het “Massnahmenkonzept”, dat een verbindend karakter heeft, dat voor windmolens een afstandsnorm van 1000 meter tot het Europese Vogelbeschermingsgebied “Unterer Niederrhein” moet worden aangehouden. Dat is een onderbouwde standaard voor soortenbescherming, die naar hun mening niet verschillend geïnterpreteerd kan worden aan beide zijden van de grens.	Voor de vraag hoe omgegaan moet worden met het Europese Vogelbeschermingsgebied “Unterer Niederrhein” toetsen wij aan de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Daarin staat de vraag centraal of er geen aantasting van de natuurlijke kenmerken zal optreden. Dit is specifiek, dan het hanteren van een algemene richtlijn. Het MER en de diverse aanvullingen daarop bevatten een uitgebreide studie hierover. Daaruit blijkt dat de windturbines op een kortere afstand geplaatst kunnen worden.	Niet instemmen met de zienswijze en geen wijzigingen aanbrengen in het ontwerp bestemmingsplan Windpark Den Tol Netterden 2016.
			2. Cumulatie	Voor cumulatie effecten moet niet alleen naar het gebied Hetter-Millinger Bruch worden gekeken, maar naar het totale vogelbeschermingsgebied Unterer Niederrhein.	In de onderzoeken is ook uitgegaan van het totale vogelbeschermingsgebied Unterer Niederrhein en niet alleen van het gebied Hetter-Millinger Bruch.	
2.	03-01-2017 17ink00090 Ontvangen 03-01-2017	Vereniging Leefbaarheid Netterden (VLN) Secretariaat p/a Emmerikse-weg 37 7077 AN Netterden	1. Doelstelling VLN	Doelstelling van VLN is het bevorderen en in stand houden van de leefbaarheid binnen de dorpsgemeenschap Netterden. Het plan Windpark Den Tol is in strijd met de doelstelling van VLN. VLN is de directe aanspreekpartner van de gemeente in tegenstelling tot de onlangs opgerichte Stichting 't Gemeynt.	Niet alleen VLN is aanspreekpunt voor de gemeente, maar ook andere verenigingen zijn gesprekspartner voor de gemeente. Op grond van het convenant met de gemeente wordt VLN wel actief door de gemeente op de hoogte gehouden van ontwikkelingen. Het secretariaat is per mail geïnformeerd over de ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan.	Niet instemmen met de zienswijze en geen wijzigingen aanbrengen in het ontwerp bestemmingsplan Windpark Den Tol Netterden 2016.
			2. Afstand tussen windparken	Het in samenhang met elkaar ontwerpen van windparken, zodat een begrijpelijk en rustig ruimtelijk geheel wordt gecreëerd is in de praktijk onmogelijk, zeker niet in Netterden waar het gaat om 3 windparken.	In het MER in hoofdstuk 4 zijn diverse opstellingsvarianten onderzocht, waarbij rekening is gehouden met samenhang met de Duitse windparken en Windpark Netterden Azewijn. Op basis van diverse afwegingen is uiteindelijk gekozen voor opstellingsvariant 3.	
			3. Natuurontwikkeling	Er is sprake van natuurontwikkeling bij de zandwinningplassen De Omsteg en Azewijnse Broek en bij het	In de passende beoordeling zijn alle relevante effecten beoordeeld op de soorten waarvoor de Natura 2000-	

				Duitse Natura 2000-gebied. Windpark Den Tol komt hier precies tussen in te liggen, waardoor de natuur-ontwikkeling teniet wordt gedaan.	gebieden zijn aangewezen. Hierbij is ook rekening gehouden met de functies van de verschillende gebieden voor de soorten en de uitwisseling tussen verschillende gebieden en voor welke soorten het plangebied van waarde is. En er zijn aanvullend veldbezoeken gebracht. Dit heeft voldoende informatie opgeleverd voor een gedegen effectbeoordeling, waarbij ook de waarden uit de zandwinningplassen Omsteg en Azewijnse Broek een plek hebben gekregen. De natuurwaarden, waar geen effecten op plaatsvinden, hoeven niet genoemd te worden.	
			4. Cumulatie van effecten	Cumulatie van geluid van windturbines/windparken die dicht bij elkaar staan zijn een reëel risico op geluidsoverlast voor de inwoners van Netterden. Ontwikkeling van Windpark Den Tol is disproportioneel en geen bewijs van goede ruimtelijke ordening omdat er voldoende ruimte is voor alternatieve zoeklocaties voor energieopwekking.	In het akoestisch onderzoek (bijlage 29 van het bestemmingsplan) is aangegeven, dat cumulatie van de hoogst mogelijke geluidbelasting van beide windparken resulteert in een geluidbelasting die voldoet aan de norm van ten hoogste 47 dB Lden en aan de norm van ten hoogste 41 dB Lnight. Een windturbinepark levert veel energie op in vergelijking met andere duurzame energieopwekking. In de structuurvisie hebben wij ons in dat kader uitgesproken over concentratie van windenergiegebieden rondom Netterden. Er is geen alternatief plan bekend.	
			5. Gemeenteraadsbesluit 2004	Het handelen van het college van B & W voldoet niet aan de beginselen van behoorlijk bestuur door het niet nakomen van het raadsbesluit van 2004.	De gemeentelijke politieke inzichten rond duurzame energie zijn veranderd sinds 2004. Na 2004 zijn er raadsbesluiten genomen die uitgaan van het maximaal benutten van de zoekgebieden bij Netterden voor windenergie, zoals de vaststelling van de Structuurvisie Oude IJsselstreek 2025 op 12 mei 2011 en 'Tijd voor nieuwe energie', Beleidskader energie Oude IJsselstreek 2012-2020, vastgesteld op 23 juni 2011. Achterliggende gedachte is dat de noodzaak om de energievoorziening duurzaam te maken groter is	

					geworden. In de uitspraak van de Raad van State d.d. 27 mei 2015 is dit onderdeel van het beroep ongegrond verklaard.	
			6. De mens; gezondheidsaspecten	Negatieve fysieke en mentale effecten op de omwonenden zijn niet onderzocht. Aspecten met impact op de gezondheid zijn: - Cumulatie van geluid; - Het gevoel twee lijnen te doorkruisen door de opstelling van de windmolens; - Effect van de knipperende lichten op de beleving en rust; - Het besef dat de gemeente de belangen van omwonenden als gezondheid, welzijn, woongenot en waarde onroerend goed niet naar redelijkheid beschermt; - Het ontbreken van draagvlak blijktens een enquête van 18 mei 2011.	Bij het aspect gezondheid zijn vooral de elementen geluid en slagschaduw relevant voor het MER. Ten aanzien van deze elementen zijn algemene wettelijke normen vastgesteld in het Activiteitenbesluit. In het MER is onderzocht of aan deze normen kan worden voldaan, waarbij de conclusie is dat alle alternatieven die zijn onderzocht voldoen aan de normen voor geluid en slagschaduw. Het onderzoeken van mentale effecten is niet mogelijk, omdat dit niet objectief is vast te stellen.	
3.	03-01-2017 17ink00081 (fax) Per post ontvangen 06-01-2017 17ink00223	Stichting Univé Postbus 567 9400 AH Assen Namens de heer G. Meijer en mevrouw C. Penders, Acacialaan 9 Netterden	1. Geluidsbelasting	De gecumuleerde geluidsbelasting op de woning van cliënten bedraagt 55 dB. De raad heeft aangegeven, dat dit acceptabel is mede omdat het een gebied is met landbouwactiviteiten. Cliënten zijn van mening dat het geen gemengd gebied is. Uit een rapport van Wensink blijkt dat het referentieniveau laag is. Gelet hierop is een cumulatieve geluidsbelasting van 55 dB onaanvaardbaar.	De gecumuleerde geluidbelasting is berekend met de in de Activiteitenregeling voorgeschreven methode. De methode berekent de gecumuleerde geluidsbelasting rekening houdend met de verschillen in dosis-effectrelaties van de verschillende geluidsbronnen. Per bronsoort worden omrekenformules toegepast waarna de waarden energetisch worden gesommeerd tot een eindwaarde van 55 dB. Het resultaat wordt gebruikt om de milieukwaliteit aan te kunnen geven. De eindwaarde mag niet worden vergeleken met het referentieniveau van het omgevingsgeluid die door metingen van het achtergrondniveau (L95) en berekeningen van het wegverkeerslawaaï (– 10 dB) wordt bepaald. Het	Niet instemmen met de zienswijze en geen wijzigingen aanbrengen in het ontwerp bestemmingsplan Windpark Den Tol Netterden 2016.

					referentieniveau waarnaar wordt verwezen is uitgevoerd zonder het geluid van de aangehaalde fabriek en is voor deze procedure niet maatgevend. Het referentieniveau van de rapportage waarnaar wordt verwezen van de nachtperiode ligt hoger of in de buurt van de grenswaarde van 41 dB Lnight voor de windturbines. Er is geen sprake van overschrijding van de toegestane geluidsniveaus op grond van het Activiteitenbesluit. De Raad van State heeft in de uitspraken van 27 mei 2015 (bestemmingsplan) en 16 november 2016 (omgevingsvergunning) dit door de indiener van de zienswijze aangehaalde aspect ongegrond verklaard.	
			2. Monument	Cliënten wonen in een monument. De eerste indruk van de monumentale voorgevel wordt teniet gedaan door de windmolens, waardoor het monument tekort wordt gedaan en ze schade lijden.	Als iemand op straat staat vóór de woning, dan zullen de windturbines niet zichtbaar zijn, waardoor er geen sprake is van het teniet doen van de monumentale waarde van de voorgevel.	
4.	02-01-2017 17ink00034 Ontvangen 03-01-2017	Veltman Advocatenkantoor Postbus 2222 3800 CE Amersfoort Namens NABU te KLeef	1. Belangen NABU	De NABU (Naturschutzbund) is een rechtspersoon naar Duits Recht. NABU richt zich op de bescherming van natuur en milieu en is als officiële beheerder nauw betrokken bij het natuurbeschermingsgebied 'Hetter-Millingerbruch'. De instandhoudingsdoelen voor dit gebied zijn o.a. gericht op een gunstige instandhouding van een groot aantal vogelsoorten (o.a. de grutto, tureluur, wulp, kievit en ganzensoorten). In de afgelopen jaren is door middel van het Life-project 1,9 miljoen euro geïnvesteerd om de natuurwaarden van het gebied verder te ontwikkelen in het bijzonder voor de grutto. Het Windpark Den Tol zal bijdragen aan een (verdere) achteruitgang van de staat van	De belangen van de NABU ten aanzien van dit bestemmingsplan en het instellen van beroep tegen de NB-vergunning en F&F-ontheffing worden voor kennisgeving aangenomen.	Instemmen met de zienswijze van NABU betreffende de afwijkmogelijkheid in artikel 13. Voorgesteld wordt om artikel 13.1.1 sub a te schrappen uit de planregels. Verder wordt voorgesteld om aan de bouwregels in artikel 4.2 toe te voegen, dat de minimale afstand van de locatie van de windturbines tot de grens van het Natura 2000 gebied 285 meter bedraagt en dat er een minimale maat voor het laagste punt van de wieken van 58 m wordt opgenomen. Voor het overige geven de zienswijze geen aanleiding om wijzigingen aan te brengen in het

				instandhouding van de vogelsoorten in het gebied. Daarom is er door de NABU beroep ingesteld tegen de verleende vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-vergunning) en de verleende ontheffing op grond van de Flora en Faunawet (F&F).		ontwerpbestemmingsplan.
			2. Passende beoordeling	De passende beoordeling biedt niet de wettelijk vereiste zekerheid dat het windpark de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten. Het aantal aanvaringsslachtoffers kan groter zijn dan 1% van de jaarlijkse sterfte. Een dergelijke additionele sterfte kan alleen vergund worden als er voldoende zicht is op herstel van de betrokken populaties in een gunstige staat van instandhouding. Daarvan is bij het Natura 2000-gebied geen sprake. Het Natura 2000-gebied zal minder geschikt worden als broed- en pleisterlocatie voor weidevogels, omdat de turbines op zodanig korte afstand van het gebied worden gesitueerd en de verstorende gevolgen ervan tot ver in het gebied zich zullen voordoen.	In de passende beoordeling is beoordeeld dat van alle soorten de additionele sterfte vanwege aanvaringsslachtoffers lager is dan 1% van de mortaliteitsnorm. Op basis hiervan is bovendien voor het project reeds op 17 november 2016 door de provincie Gelderland een vergunning Natuurbeschermingswet 1998 / Wet natuurbescherming verleend (zaaknummer provincie 2015-014970). Daarin is bepaald dat windmolens op een afstand liggen van 285 meter van de grens van het Natura 2000-gebied. Deze norm zal ook worden toegevoegd aan de bouwregels van het bestemmingsplan, waardoor de afstand niet alleen in de natuurbeschermingsvergunning is verzekerd maar ook in het bestemmingsplan. In de passende beoordeling is beoordeeld dat effecten op weidevogels mogelijk niet zijn uitgesloten maar significante effecten zijn wel uitgesloten.	
			3. Relatie beheerplan en ontwerp bestemmingsplan	Het toestaan van het windpark doorkruist de herstelmaatregelen uit het beheerplan. In de plantoelichting wordt geen relatie gelegd tussen het ontwerpbestemmingsplan en het beheerplan.	Om het instandhoudingsdoel te behalen voor de Grutto zijn maatregelen noodzakelijk in het Natura 2000-gebied Unterer Niederrhein. In het Maßnahmenkonzept ofwel beheerplan voor het Natura 2000-gebied 'Unterer Niederrhein' is dit uitgewerkt. Uit het Maßnahmenkonzept blijkt dat de doelstelling van 300 broedparen van de Grutto in het gehele Natura 2000-gebied Unterer Niederrhein, onder meer moet worden bereikt in de Hetter met behulp van de	

					daarin beschreven maatregelen. De maatregelen beperken zich echter tot de oostzijde van de zogeheten Hetterboog en deze zijn reeds uitgevoerd.	
			4. Relatie natuurwaarden zandwinningplassen.	Het plangebied ligt op een uit ornithologisch oogpunt zeer kwetsbare locatie tussen het Natura 2000-gebied en de zandwinning plassen met belangrijke natuurwaarden. In de plantoelichting is hieraan geen aandacht besteed. De natuurwaarden van deze plassen zullen in de toekomst aan betekenis winnen blijkt uit een raadsbesluit d.d. 23 oktober 2013 betreffende de uitbreiding van de zandwinning.	In de passende beoordeling zijn alle relevante effecten beoordeeld op de soorten waarvoor de Natura 2000-gebieden zijn aangewezen. Hierbij is ook rekening gehouden met de functies van de verschillende gebieden voor de soorten en de uitwisseling tussen verschillende gebieden.	
			5. Binnenplanse afwijkingmogelijkheid	In artikel 13 is een binnenplanse afwijkingmogelijkheid opgenomen om 10% af te wijken. Hierdoor kan de ashoogte vermeerderen of verminderen. In dat laatste geval zullen er aanzienlijk meer aanvaringsslachtoffers onder de vogels vallen. In de passende beoordeling zijn de gevolgen van deze afwijkingmogelijkheid niet onderzocht. Daarom is vaststelling van het bestemmingsplan niet mogelijk.	De in artikel 13 opgenomen afwijkingmogelijkheid is een standaardbepaling, die in de meeste bestemmingsplannen wordt opgenomen. In dit bestemmingsplan is deze mogelijkheid echter niet nodig en kan daarom geschrapt worden. In de onderzoeken is uitgegaan van een laagste punt van de wieken van 58 m. In theorie kan op basis van de huidige maatvoering in het bestemmingsplan de ondertip lager zijn. Dit is ongewenst. Voorgesteld wordt daarom om een extra lid toe te voegen aan de bouwregels van artikel 4.2 waarin een minimale hoogte van de ondertip (laagste punt van de wieken) wordt opgenomen van 58 m.	
5.	04-01-2017 17ink00173 Ontvangen 04-01-2017	Amice Advocaten Postbus 13112 3507 LC Utrecht Namens Stichting TegenWind(molens) Netterden e.o.	1. Algemeen	Bij onderhavig bestemmingsplan is geen sprake van de wettelijke norm "een goede ruimtelijke ordening" en er is ook geen sprake van algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Er wordt ruimte geboden in het bestemmingsplan, waardoor er meerdere scenario's mogelijk zijn aan o.a. turbinetypen. Daardoor kunnen omwonenden niet in redelijkheid het tegendeel aantonen van hetgeen	Het is vaak zo dat een bestemmingsplan zo flexibel mogelijk wordt opgesteld binnen bepaalde grenzen. Door uit te gaan van de maximale planologische ruimte die het bestemmingplan biedt is het wel mogelijk om van 1 concreet scenario uit te gaan.	Niet instemmen met de zienswijze en geen wijzigingen aanbrengen in het ontwerp bestemmingsplan Windpark Den Tol Netterden 2016.

			wordt gesteld. Met 1 concreet scenario wordt feitelijke informatie verkregen.		
		2. Natuur	Er wordt onvoldoende duidelijk gemaakt wat de natuurwaarden als vogelrustgebied, foerageergebied, bufferzone en verbindingzone van het plangebied van Windpark Den Tol zijn. Zeker in relatie met de natuurontwikkelingsmogelijkheden van het Azewijnse Broek-Omsteg-Kleine Reeven zijn de huidige natuurwaarden onvoldoende onderzocht. De Nationale Windmolenrisicokaart had gebruikt moeten worden bij de beoordeling van Windpark Den Tol in relatie met een nabij gelegen Natura 2000-gebied. In het SWOL wordt een externe werkingszone van 2 km aangehouden voor een Natura 2000-gebied. Op basis van voortschrijdend inzicht is de in de stukken genoemde afstandsnorm van 500 m onvoldoende en achterhaald. Bovendien is de daadwerkelijke afstand slechts 325 m. De Stichting is het niet eens met de conclusie in de ter inzage gelegde stukken dat het Windpark niet leidt toe een stijging van de mortaliteit onder de grutto's. Daarbij wordt voorbijgegaan aan de toetsingsmethodes uit de SWOL. Er wordt gesteld dat er geen verstoring van het leefgebied optreedt omdat er voldoende uitwijkmogelijkheden zijn. Door de komst van de windturbines Netterden-Azewijn en het Windpark Den Tol zelf blijven er onvoldoende uitwijkmogelijkheden over. De rol van het plangebied als	In de passende beoordeling is aangegeven voor welke soorten het plangebied van waarde is. En er zijn aanvullend veldbezoeken gebracht. Dit heeft voldoende informatie opgeleverd voor een gedegen effectbeoordeling, waarbij ook de waarden uit de zandwinningplassen Omsteg en Azewijnse Broek een plek hebben gekregen. De natuurwaarden, waar geen effecten op plaatsvinden, hoeven niet genoemd te worden. De genoemde afstand in het SWOL betreft een algemene richtlijn. In dit geval is er een passende beoordeling uitgevoerd, waarin dit aspect uitvoerig is belicht en waaruit wij beoordelen dat de windmolens op een kortere afstand geplaatst kunnen worden. Dit wordt bevestigd door de uitgevoerde contra expertise die door Alterra in opdracht van de provincie is opgesteld. In de passende beoordeling is beoordeeld dat van alle soorten de additionele sterfte vanwege aanvaringsslachtoffers lager is dan 1% van de mortaliteitsnorm. Op basis hiervan is bovendien voor het project reeds op 17 november 2016 door de provincie Gelderland een vergunning Natuurbeschermingswet 1998 / Wet natuurbescherming verleend (zaaknummer provincie 2015-014970). In de passende beoordeling zijn alle relevante effecten beoordeeld op de soorten waarvoor de Natura 2000-gebieden zijn aangewezen. Hierbij is ook rekening gehouden met de functies van de	

			Er ontbreekt een beoordeling van cumulatie van effecten binnen Windpark den Tol voor beschermde vogels en vleermuizen van het Windpark Netterden-Azewijn en toekomstige ontwikkelingen in en rond Unterer Niederrhein (Teilflächennutzungsplan Windenergie van Stadt Emmerich). Verder ontbreekt er een beoordeling van de cumulatieve effecten op beschermende vogels en vleermuizen binnen het Natura2000-gebied als gevolg van het Windpark Den Tol (gezien de Flora en Fauna ontheffing leidt dit tot significante effecten voor vogels en vleermuizen), Windpark Netterden-Azewijn en toekomstige ontwikkelingen aan Duitse zijde. De contra expertise maakt 3 gebreken duidelijk in de ter inzage gelegde stukken: 1. Het ondeugdelijk en onjuist toepassen van de 1% mortaliteitsnorm; 2. In de Passende Beoordeling zijn niet alle beschikbare natuurgegevens meegenomen en zijn aanwezige vogelsoorten buiten beschouwing gelaten; 3. Het plangebied is geen geschikte plek voor een windmolenpark gezien de relatie tussen het Natura 2000-gebied en de natuurontwikkeling bij de zandwinningplassen. Door de Vogelbescherming Nederland is een klacht ingediend tegen de Nederlandse Staat wegen schending van de Vogelrichtlijn. In het plangebied had niet de 1% norm mogen worden toegepast zonder daarbij rekening te houden met de gunstige of ongunstige staat van	Er treden geen significante effecten op door de plaatsing van 9 windmolens. Er is gekeken of er in de directe nabijheid van het Natura 2000-gebied nog andere projecten zijn, die in cumulatie met windpark Den Tol zouden kunnen leiden tot significante negatieve effecten. De aanvrager heeft daarom het Ministerie van Milieu in de deelstaat Nordrhein Westfalen (LANUV) en de Bezirksregierung Düsseldorf gevraagd of er ecologische data beschikbaar zijn van de effecten op het Natura 2000-gebied Unterer Niederrhein van nieuwe windmolenparken die vergund en / of gebouwd zijn na 2010 (en dus niet in het Maßnahmenkonzept ofwel beheerplan voor het Natura 2000-gebied 'Unterer Niederrhein' kunnen zijn betrokken). Beide overheden hebben aangegeven niet te beschikken over de gewenste gegevens en de aanvrager doorverwezen naar de vergunningverlenende bevoegde gezagen Kreis Wesel en Kreis Kleve. Kreis Kleve (de heer Bäumen) heeft aangegeven dat in Kreis Kleve een passende beoordeling voor een windmolenpark moet worden gemaakt indien deze binnen 1.000 meter van een Natura 2000-gebied ligt of indien er effecten kunnen optreden op migrerende soorten. Kreis Wesel heeft aangegeven dat er geen ecologische data beschikbaar zijn van effecten van andere windparken. Kreis Kleve heeft aangegeven dat er wel vier nieuwe windparken langs de Nederlandse grens in voorbereiding zijn maar deze liggen op meer dan 1.000 meter afstand van het Natura 2000-gebied 'Unterer Niederrhein'. Kreis Kleve heeft daarom ook geen ecologische data beschikbaar van effecten van andere windparken. Cumulatieve effecten zijn derhalve uitgesloten.	
--	--	--	---	---	--

				instandhouding. De stand van de weidevogels gaat jaarlijks hard achteruit.		
			3. Geluid (en Slagschaduw)	Gevreesd wordt voor geluidsoverlast als gevolg van het Windpark den Tol, waardoor er geen sprake is van een goed woon- en leefklimaat. Sinds het windpark Netterden-Azewijn in werking is zijn er al meerdere klachten over geluidsoverlast. Aangezien Windpark den Tol groter en hoger is wordt er gevreesd voor meer geluidsoverlast en ook over een grotere afstand. In verband met cumulatie van geluid dient niet alleen het geluid van Windpark Netterden-Azewijn te worden meegenomen, maar ook dat van de 5 Duitse windturbines. Niet voldoende onderzocht is het weerskaatsende effect van de zandwinningplas de Omsteg en de bedrijfshal en fabrieksactiviteiten van Wanders en de geluidsproductie van de A3 autobaan. De stichting is van mening dat er maatwerkvoorschriften voor geluid moeten worden opgenomen in verband met cumulatie. In dit verband wordt gewezen op twee gerechtelijke uitspraken. Het StAB (Stichting Advisering Bestuursrechtspraak voor Milieu en Ruimtelijke ordening) is door de Rechtbank Arnhem ingeschakeld in verband met beroep planschade windpark Netterden Azewijn. Stichting Tegenwind verzoekt om te wachten op de resultaten van het StAB en behoudt zich het recht voor om dit als aanvulling in te dienen op de zienswijze.	De klachten van het windpark Netterden-Azewijn zijn in behandeling bij de Omgevingsdienst Achterhoek. In het akoestisch onderzoek is aangegeven dat voor het wateroppervlak van de Omsteg is uitgegaan van een akoestisch harde bodem. Dat is voldoende onderzocht. Standaard geldt voor windmolenparken een grenswaarde van 47 dB Lden en 41 dB Lnight. Maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld in verband met bijzondere lokale omstandigheden. Hierin kunnen normen met een andere waarde worden vastgesteld. Op grond van recente uitspraken is een ruime interpretatie van bijzondere lokale omstandigheden toelaatbaar. Aangetoond is dat cumulatie van de hoogst mogelijke geluidbelasting van beide windparken resulteert in een geluidbelasting die voldoet aan de norm van ten hoogste 47 dB Lden en aan de norm van ten hoogste 41 dB Lnight. Gebruik wordt gemaakt van de beoordelingssystematiek voor windmolens van het Activiteitenbesluit. Artikel 3.14a, vijfde lid stelt dat bij het stellen van maatwerkvoorschriften vanwege cumulatie van geluid als gevolg van andere windturbines, geen rekening wordt gehouden met de geluidsbelasting van bestaande windturbines waarvoor vóór 1 januari 2011 vergunning was afgegeven. De Windmolens in Duitsland zijn opgericht en in werking gebracht voor 1 januari 2011 en wordt niet bij deze cumulatie betrokken. De stichting voert cumulatie van geluid vanwege windmolens in Duitsland, Winkpark Netterden-Azewijn, Wanders	

					metaalproducten B.V. en de Duitse autobaan A3 aan als reden om maatwerkvoorschriften op te nemen. Wij zijn van mening dat de aanwezigheid van de geluidbronnen in het gebied geen reden is om te spreken van bijzondere lokale omstandigheden en zien geen aanleiding tot het opnemen van maatwerkvoorschriften.									
			4. Visuele interferentie	Windpark den Tol zal door het verschil in opstelling en turbinekarakteristieken de onrust in het landschap erger en ernstiger maken waardoor van een goed woon- en leefklimaat en een goede ruimtelijke ordening geen sprake is.	Zie bij reactie 2.2.									
			5. Obstakelverlichting	Onlangs heeft de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) herziene richtlijnen gepubliceerd voor verlichting van windturbines. Verzocht wordt om deze nieuwe ontwikkelingen op te nemen in het bestemmingsplan, zodat deze kunnen worden toegepast, zodra ze in de praktijk worden toegestaan.	Door de Inspectie Leefomgeving en Transport is een vooroverlegreactie gegeven. In de brief d.d. 10 mei 2016 wordt gewezen op de nieuwe circulaire over obstakelverlichting. Er dient een melding te worden gedaan bij ILT. Zie ook bijlage 32 voor de ingediende vooroverlegreacties.									
			6. Turbines direct aan de openbare weg	Er staan meerdere turbines dicht bij een openbare weg. Maar met name twee turbines aan de drukke Netterdensestraat vormen een onaanvaardbaar risico in het bijzonder voor (naar schoolgaande) fietsers.	Voor verschillende typen windturbines met verschillende ashoogten is in het Handboek Risicozonering Windturbines een generieke afstand bepaald voor dit beïnvloedingsgebied. Deze afstand is de maximale afstand waarop een onderdeel van een windturbine bij falen terecht kan komen. Generieke waarden voor werpafstanden van een windturbine met 3000 kW vermogen bij een ashoogte 120 meter staan in de onderstaande tabel. <table><tr><td>Max Werpafstand [m]</td><td>IEC1</td><td>IEC2</td></tr><tr><td>PR = 10-6</td><td>193</td><td>216</td></tr><tr><td>PR = 10-5</td><td>55</td><td>66</td></tr></table> Voor de risicocontour PR=10-6 wordt daarom 216 meter aangehouden. De conclusie van het MER dat er geen	Max Werpafstand [m]	IEC1	IEC2	PR = 10-6	193	216	PR = 10-5	55	66
Max Werpafstand [m]	IEC1	IEC2												
PR = 10-6	193	216												
PR = 10-5	55	66												

					(beperkt) kwetsbare objecten, andere dan woningen van initiatiefnemers voor het windpark, binnen de risicocontouren zijn gelegen. De Netterdensestraat is geen beperkt kwetsbaar object.	
			7. Verdrag van Aarhus	Nederland dient zich te houden aan de 3 peilers van het Verdrag van Aarhus. De Stichting is van mening dat de informatieverstreking eenzijdig en onvolledig is, er slechts sprake is van pro forma inspraak en de toegang tot de rechter bestaat niet doordat er uitgegaan wordt van genormeerde maten voor geluid en slagschaduw.	De informatievoorziening is niet eenzijdig en onvolledig geweest. De initiatiefnemers hebben meerdere informatieavonden gehouden in Netterden, waarbij ambtenaren aanwezig waren. Verder hebben wij alle openbare stukken via de website van de gemeente beschikbaar gesteld. Tegen een bestemmingsplan is altijd de gang naar de rechter mogelijk evenals tegen een omgevingsvergunning.	
			8. Waardevermindering woning	De aanwezigheid van nog een windmolenpark zal de waarde van onroerend goed nog extra doen dalen. De stichting wil de resultaten van de uitspraak van de Rechtbank over het beroep planschade Windpark Netterden-Azewijn en het eventueel hoger beroep afwachten en het gebruiken ter onderbouwing van het bewijs dat er sprake is van waardedaling van onroerend goed. Het verwijzen naar planschade als compensatie faalt, omdat dit pas na vele jaren geclaimd kan worden en de situatie loopt al meer dan 7 jaren.	Voor de vaststelling van dit bestemmingsplan is er geen reden om te wachten op de uitspraak betreffende planschade Windpark Netterden-Azewijn. De initiatiefnemers hebben een planschaderisico-analyse laten opstellen. Het doel van de analyse is dat de initiatiefnemers een gedegen inschatting kunnen maken van de hoogte van een mogelijke planschade. Deze kostenpost is meegenomen in de berekeningen om de economische haalbaarheid van het plan aan te tonen. Met de initiatiefnemers is een planschadeovereenkomst afgesloten. Het is wettelijk bepaald, dat planschade pas geclaimd kan worden na het onherroepelijk worden van een bestemmingsplan.	
			9. Zwaar maatschappelijk belang en ontbreken van alternatieven	Het CPB meldt dat de inschatting van het rendement van windenergie te hoog kunnen zijn. Windenergie draagt maar 1% bij aan het finale energieverbruik in Nederland. Wind op land is volstrekt onbelangrijk als bron van energie in relatie tot het finale energieverbruik en elektriciteitsverbruik. Het terugdringen van de CO2 uitstoot door wind op land is minimaal/onbetekenend.	Als gemeente volgen we de landelijke richtlijn: de rijksoverheid wil dat in 2020 14% van alle energie die we in Nederland gebruiken uit duurzame bronnen komt. Voor 2050 streeft de Rijksoverheid naar een zo duurzaam mogelijke energievoorziening. Dan moet de uitstoot van broeikasgassen 80-95% minder zijn vergeleken met 1990. De energietransitie is de geleidelijke overgang van fossiele energiebronnen	

				Bovendien leidt wind op land tot hogere uitstoot van conventionele centrales, doordat de pieken en dalen in windstroom moeten worden opgevangen. Hiermee wordt het zwaar maatschappelijk belang en het ontbreken van alternatieven ontkracht. Het maatschappelijk aspect is ook niet aan de orde, omdat veel Nederlandse windparken worden verkocht aan buitenlandse partijen. Zo ook Windpark Netterden-Azewijn. Er wordt gemeld dat alternatieven ontbreken. Dit is een voorbarige stelling en inmiddels ook achterhaald. De capex 'zon' is lager dan die van 'wind'. Door voor zon te kiezen in plaats van Windpark Den Tol kiest Oude IJsselstreek voor een energiemix.	naar duurzame energiebronnen. Voor een succesvolle energietransitie moeten de verschillende duurzame energiebronnen in meer of mindere mate worden ingezet. De afstemming van de verschillende duurzame energiebronnen met de inzet van conventionele centrales is natuurlijk belangrijk. Er zijn snelle technische ontwikkeling op dit gebied onder ander door mogelijkheden voor opslag van energie en de uitrol van "smart grids". De verschillende duurzame energiebronnen zijn volop in ontwikkeling, de rendementen veranderen hierin mee. De energiemix zal de komende decennia steeds blijven veranderen op basis van de vraag, beschikbaarheid, economisch en technisch rendement e.d. Wind op land is op dit moment nog relatief klein, maar zal belangrijker worden in de toekomst. Het windpark Den Tol past goed in de ontwikkeling van wind op land. In de energiemix die nodig is zit naast windenergie ook alternatieve energiebronnen.	
			10. Conclusie	De Stichting verzoekt de gemeenteraad om te wachten met het nemen van een besluit over het bestemmingsplan en de uitkomsten van de bezwarenprocedures tegen de NB-vergunning, FfW ontheffing, het StAB advies en de beroepsprocedure planschade Windpark Netterden-Azewijn af te wachten. Mocht hierop niet gewacht worden, dan wijst de Stichting op de ingebrachte argumenten en stelt voor niet in te stemmen met de bestemmingsplanwijziging.	De genoemde procedures staan los van de bestemmingsplanprocedure. De molens kunnen niet gebouwd worden zonder de genoemde vergunning/ontheffing. De ingebrachte argumenten geven geen aanleiding om het bestemmingsplan niet vast te stellen.	
6.	04-04-2017 17ink00174 Ontvangen 04-012017	Amice Advocaten Postbus 13112 3507 LC Utrecht Namens 35	De inhoud van deze zienswijze is gelijk aan de inhoud van de zienswijze onder punt			Niet instemmen met de zienswijze en geen wijzigingen aanbrengen in het ontwerp bestemmingsplan Windpark

		belanghebbenden	5. Het enige verschil is dat deze zienswijze is ingediend door 35 belanghebbenden en hiervoor machtigingen zijn toegevoegd. Korteidshalve wordt hiernaar verwezen.			Den Tol Netterden 2016.
--	--	-----------------	--	--	--	-------------------------